

NORMATIV-HUQUIY HUJJATLAR VA ULAR LOYIHALARINING KORRUPSIYAGA QARSHI EKSPERTIZASI: ROSSIYA FEDERATSIYASI TAJRIBASI

Mamaziyayev Xusniddin Dilshod o'g'li

Toshkent davlat yuridik universiteti

“Davlat boshqaruvi huquqi” yo‘nalishi magistranti

Annotatsiya: *Normativ-huquqiy hujjatlar va ularning loyihalarini korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan samarali chora-tadbirlardan biridir. Korrupsiyaga qarshi ekspertiza instituti korrupsiyaning oldini olish vositasi sifatida huquqni muhofaza qilish organlari samaradorligini oshiradi. Korrupsiyaga qarshi vositadan foydalanish bir qator xalqaro va Rossiya normativ-huquqiy hujjatlarida nazarda tutilgan. Biroq bunday ekspertizalarni amaliyotga tatbiq etish amaliyoti o'rganilayotgan ekspertiza va mavjud huquqni qo'llash amaliyotini qonun hujjatlarida jamlashda muammolar mavjudligini ko'rsatadi. Ushbu mavzuni tahlil qilishga qiziqish shundan iboratki, mening fikrimcha, ushbu muammolarni hal qilish kelajakda korrupsiyaning oldini olish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu maqolada Rossiya Federatsiyasining normativ-huquqiy hujjatlarni korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'tkazish tartibiu o'rganiladi va tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *korrupsiya, normativ-huquqiy hujjat, qonun, qonunchilik, korrupsiyaga qarshi kurash.*

Аннотация: *Антикоррупционная экспертиза нормативных актов и их проектов является одной из наиболее эффективных мер предупреждения коррупции. Институт антикоррупционной экспертизы повышает эффективность работы правоохранительных органов как средство предотвращения коррупции. Использование инструментов противодействия коррупции предусмотрено рядом международных и российских нормативных актов. Однако практика применения такой экспертизы показывает, что существуют проблемы интеграции изучаемой экспертизы и сложившейся правоприменительной практики в законодательство. Интерес к анализу данной темы заключается в том, что, на мой взгляд, решение этих вопросов значительно повысит эффективность предотвращения коррупции в будущем. В данной статье исследуется и анализируется порядок проведения антикоррупционной экспертизы нормативных правовых актов Российской Федерации.*

Ключевые слова: *коррупция, нормативный правовой документ, закон, законодательство, борьба с коррупцией.*

Abstarct: *Anti-corruption expertise of regulations and their drafts is one of the most effective measures to prevent corruption. The institute of anti-corruption expertise increases the efficiency of law enforcement agencies as a means of preventing corruption. The use of anti-corruption tools is provided for in a number of international and Russian regulations. However, the practice of applying such expertise shows that there are*

problems in integrating the expertise under study and the existing law enforcement practice into the legislation. The interest in analyzing this topic is that, in my opinion, addressing these issues will significantly increase the effectiveness of preventing corruption in the future. This article examines and analyzes the procedure for anti-corruption examination of normative legal acts of the Russian Federation.

Keywords: corruption, normative legal document, law, legislation, fight against corruption.

Kirish. Normativ-huquqiy hujjatlarning korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazishda xorijiy davlatlar tajribasini o'rganish va undan foydali va samarali usullarni milliy qonunchiligimizga joriy etish ham yaxshi samara beradi. Shu maqsadda dastlab Rossiya Federatsiyasi tajribasini o'rganib chiqamiz. Normativ-huquqiy hujjatlar va ularning loyihalarini korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan samarali chora-tadbirlardan biridir. Bunday korrupsiyaga qarshi vositadan foydalanish bir qator xalqaro va Rossiya normativ-huquqiy hujjatlarida nazarda tutilgan. Biroq bunday ekspertizalarni amaliyotga tatbiq etish amaliyoti o'rganilayotgan ekspertiza va mavjud huquqni qo'llash amaliyotini qonun hujjatlarida jamlashda muammolar mavjudligini ko'rsatdi. Rossiya Federatsiyasi hududida ijtimoiy boshqaruvning turli sohalarida korrupsion xatti-harakatlarning oldini olish mexanizmlari yaratilmoqda. Mazkur institutlardan biri normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertisasi hisoblanadi. Korrupsiyaga qarshi ekspertiza masalalari 2009-yil 17-iyuldagi 172-FZ-sonli "Normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari korrupsiyaga qarshi ekspertisasi to'g'risida" Federal qonuni bilan tartibga solinadi.

Korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'tkazishdan maqsad normativ-huquqiy hujjatda (normativ-huquqiy hujjat loyihasida) korrupsiya omillarini aniqlash, ya'ni, huquqni muhofaza qiluvchi organ uchun asossiz ravishda keng ixtiyoriy chegaralarni belgilaydigan yoki umumiy qoidalarga istisnolarni asossiz ravishda qo'llash imkoniyatini belgilaydigan qoidalar, shuningdek, fuqarolar va tashkilotlar uchun noaniq, amalga oshirish qiyin va (yoki) og'ir talablarni o'z ichiga olgan qoidalardir. Rossiya Federatsiyasining amaldagi federal qonunchiligiga ko'ra korrupsiyaga qarshi ekspertiza ikki ko'rinishda ammalga ishirladi:

1. Davlat organlari tomonidan o'tkaziladigan korrupsiyaga qarshi ekspertiza;
2. Fuqarolik jamiyati institutlari (mustaqil) tomonidan o'tkaziladigan korrupsiyaga qarshi ekspertiza.³

Korrupsiyaga qarshi ekspertizaning birinchi turi quyidagi davlat organlarining ishini o'z ichiga oladi:

- Prokuratura organlari;

³ ФОМЕНКО, Э.В. Соотношение понятия "коррупция и подкуп": уголовно-правовой анализ [Соррелатион оф тхе сонсептс оф "сорруптион анд бриберй": сриминал лав анализис]. Законй Росси: опйт, анализ, практика, 2020, 8, п.

- Adliya sohasidagi federal ijroiya organi (uning hududiy bo'linmalari bilan);
- Boshqa organlar, tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslari.

Shu bilan birga, davlat muassasalari tomonidan o'tkaziladigan korrupsiyaga qarshi ekspertiza Rossiya Federatsiyasi Hukumatining 2010-yil 26-fevraldagi 96-sonli qarori bilan tasdiqlangan yagona metodologiyaga muvofiq amalga oshiriladi.

Prokurorlar o'z vakolatlarini amalga oshirish jarayonida davlat organlar, tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslarining normativ-huquqiy hujjatlarini inson va fuqaroning huquqlari, erkinliklari va burchlari bilan bog'liq masalalar bo'yicha korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazadilar; davlat va kommunal mulk, davlat va kommunal xizmatlar, budjet, soliq, bojxona, o'rmon xo'jaligi, suv, yer, shaharsozlik, atrof-muhit to'g'risidagi qonun hujjatlari, litsenziyalash to'g'risidagi qonun hujjatlari, shuningdek Rossiya Federatsiyasi tomonidan tashkil etilgan davlat korporatsiyalari, jamg'armalari va boshqa tashkilotlarning faoliyatini tartibga soluvchi qonun hujjatlari; davlat yoki munitsipal lavozimlarni, davlat yoki kommunal xizmat lavozimlarini almashtiruvchi (almashtiruvchi) shaxslarga ijtimoiy kafolatlar.

Adliya federal ijroiya organlari tomonidan federal ijro etuvchi hokimiyat organlari, boshqa davlat organlari tomonidan ishlab chiqilgan federal qonunlar, Rossiya Federatsiyasi Prezidentining farmonlari loyihalari va Rossiya Federatsiyasi Hukumati qarorlari loyihalari korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkaziladi. Shuningdek, federal ijroiya organlari, boshqa davlat organlari va tashkilotlari tomonidan tayyorlangan federal qonunlar loyihalariga, Rossiya Federatsiyasi Hukumatining o'zgartishlari loyihasi; federal ijroiya organlari, boshqa davlat organlari va tashkilotlarining inson va fuqaroning huquqlari, erkinliklari va burchlariga taalluqli, tashkilotlarning huquqiy maqomini belgilovchi yoki idoralararo xususiyatga ega bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlari; shuningdek, munitsipalitetlarning ustavlari va munitsipalitetlarning nizomlariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risidagi munitsipalitetlarning huquqiy hujjatlari; Rossiya Federatsiyasi sub'ektlarining normativ-huquqiy hujjatlari;⁴ Organlar, tashkilotlar, ularning mansabdor shaxslari o'zlari qabul qilgan normativ-huquqiy hujjatlarni (normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini) huquqiy ekspertizadan o'tkazish va ularning qo'llanilishi monitoringini olib borish jarayonini ham qamrab oladilar. Shunday qilib, davlat organlari, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari uchun korrupsiyaga qarshi ekspertiza tegishli federal ijroiya organlari, boshqa davlat organlari va tashkilotlari, davlat hokimiyati organlarining normativ-huquqiy hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladigan o'zini o'zi nazorat qilishning bir turidir.

Korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'tkazish chog'ida normativ-huquqiy hujjatda yoki normativ-huquqiy hujjat loyihasida muayyan korrupsiya mezonlariga javob beradigan normalar aniqlangan taqdirda, davlat organlari tomonidan turli choralar

⁴ ИВАНОВА, Н.Г.; ИЛЮШИНА, М.Н. (Эдс.). Коррупсионне риски современного законодательства и правоприменения и правове мекханизмй ихх преодоления: монография [Сорруптион рискс оф модерн легислатион анд лав энфорсемент анд легал мечанисмс фор оверсоминг тхем: монографх]. Москва: Юститсия, 2016.

ko'riladi. Prokuratura organlari ushbu hujjatni chiqargan organga, tashkilotga yoki mansabdor shaxsga normativ-huquqiy hujjatni o'zgartirish to'g'risidagi talab, aniqlangan korrupsiya omillarini bartaraf etish to'g'risida taklif kiritadi yoki protsessual qonun hujjatlarida belgilangan tartibda sudga murojaat qiladi. Bunda prokurorning so'rovi tegishli organ, tashkilot yoki mansabdor shaxs tomonidan so'rov olingan kundan e'tiboran o'n kundan kechiktirmay majburiy ko'rib chiqilishi kerak. Rossiya Federatsiyasining ta'sis sub'ektining davlat hokimiyatining qonun chiqaruvchi organiga yoki mahalliy o'zini o'zi boshqarish organiga yuborilgan prokurorning so'rovi tegishli organning navbatdagi yig'ilishida majburiy ko'rib chiqilishi kerak.

Korrupsiyaga oid ekspertiza Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan federal qonunlar, Rossiya Federatsiyasi Prezidentining farmonlari, federal ijro etuvchi hokimiyat organlari tomonidan ishlab chiqilgan Rossiya Federatsiyasi Hukumatining farmonlari, Rossiya Federatsiyasi Hukumati qarorlari loyihalarini huquqiy ekspertizadan o'tkazishda amalga oshiriladi. Shuningdek, inson va fuqaroning huquqlari, erkinliklari va burchlariga daxldor bo'lgan, tashkilotlarning maqomini huquqiy belgilovchi yoki idoralararo xususiyatga ega bo'lgan tashkilotlar, shuningdek, munitsipalitetlarning ustavlari va munitsipalitetlarning nizomlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risidagi munitsipal huquqiy hujjatlar. Adliya Vazirligi tomonidan o'tkazilgan korrupsiyaga qarshi ekspertiza natijalariga ko'ra, faqat federal ijro etuvchi organlarning, boshqa davlat organlarining me'yoriy-huquqiy hujjatlari tekshirilgan taqdirdagina majburiy bo'lgan xulosa tuziladi. Hujjat loyihasining korrupsiya bo'yicha mustaqil ekspertiza, shuningdek, Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan o'tkaziladigan korrupsiya bo'yicha ekspertiza davomida aniqlangan korrupsiyaning namoyon bo'lishi uchun shart-sharoitlarni yaratishga yordam beradigan qoidalari chiqarib tashlanadi. Boshqa hollarda, Adliya sohasidagi federal ijroiya organining xulosalari maslahat xarakteriga ega. Xulosa talablariga rioya qilmaslikning asosiy huquqiy oqibati korrupsiya omillarini o'z ichiga olgan normativ-huquqiy hujjatning ular bartaraf etilmaguncha davlat ro'yxatidan o'tkazilmasligi hisoblanadi.

Korrupsiyaga qarshi ekspertizaning ikkinchi turi ya'ni fuqarolik jamiyati institutlari tomonidan o'tkaziladigan korrupsiyaga qarshi ekspertiza - Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan normativ-huquqiy hujjatlarning korrupsiyaga qarshi mustaqil ekspertizasini o'tkazish bo'yicha ekspert sifatida akkreditatsiyadan o'tgan yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan amalga oshiriladi. Rossiya Federatsiyasi Hukumatining 2010-yil 26-fevraldagi 96-sonli qarori bilan tasdiqlangan normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazish metodologiyasiga muvofiq hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari ekspertizadan o'tkaziladi. Ushbu qarorga muvofiq normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari korrupsiyaga qarshi mustaqil ekspertizasini o'tkazishda normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazish uchun akkreditatsiyadan o'tgan mustaqil ekspertlar ushbu jarayonga rahbarlik qiladi.

Korrupsiyaga qarshi ekspertizaning asosliligi, xolisligi va tekshirilishini ta'minlash uchun normativ-huquqiy hujjatning har bir normasi yoki normativ-huquqiy hujjat loyihasining har bir qoidasi ekspertizadan o'tkaziladi.⁵ Yuqoridagi qarorga asosan ishlab chiqilgan nizomga asosan huquqni muhofaza qiluvchi organ uchun asossiz, keng ixtiyoriy chegaralarni belgilovchi yoki umumiy qoidalardan asossiz ravishda istisnolarni qo'llash imkoniyatini belgilovchi korrupsion omillar quyidagilardir:

➤ ixtiyoriy vakolatlarining kengligi: qaror qabul qilish shartlari yoki asoslarining yo'qligi va noaniqligi, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining yoki mahalliy davlat hokimiyati organlarida (ularning mansabdor shaxslarining) takroriy vakolatlarining mavjudligi;

➤ b) vakolatni belgilash - davlat hokimiyati organlari yoki mahalliy davlat hokimiyati organlari (ularning mansabdor shaxslari) tomonidan fuqarolar va tashkilotlarga nisbatan xatti-harakatlar qilish imkoniyatini aniq belgilamaslik;

➤ huquqlar doirasini tanlab o'zgartirish - davlat hokimiyati organlari yoki mahalliy davlat hokimiyati organlari (ularning mansabdor shaxslari) ixtiyoriga ko'ra fuqarolar va tashkilotlar uchun umumiy tartibdan asossiz ravishda istisnolarni belgilash imkoniyati;

➤ bo'ysunuvchi norma ijodkorligining haddan tashqari erkinligi - dastlabki normativ-huquqiy hujjatni qabul qilgan davlat hokimiyati yoki mahalliy davlat hokimiyati organlarining vakolatiga kiruvchi qonunosti hujjatlarini qabul qilishga olib keladigan umumiy va havola normalarining mavjudligi;

➤ vakolat doirasidan tashqarida normativ-huquqiy hujjatni qabul qilish - normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilishda davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining yoki mahalliy davlat hokimiyati organlarining (ularning mansabdor shaxslarining) vakolatlarini buzish;

➤) tegishli vakolatlarini qonun chiqaruvchi organ bo'lmagan taqdirda qonun hujjatlaridagi bo'shliqlarni qonun osti hujjatlari yordamida to'ldirish - qonun mavjud bo'lmaganda qonunosti hujjatlarida umumijburiy bo'lgan xulq-atvor qoidalarini belgilash;

➤ ma'muriy tartib-taomillarning yo'qligi yoki to'liq emasligi - davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari yoki mahalliy davlat hokimiyati organlari (ularning mansabdor shaxslari) tomonidan muayyan harakatlar yoki bunday tartibning elementlaridan birini amalga oshirish tartibining yo'qligi;

➤ tanlov (auksion) tartib-qoidalaridan voz kechish - huquq (imtiyozlar) berishning ma'muriy tartibini belgilash.⁶

Ekspertlarni akkreditatsiya qilish tartibi Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligining korrupsiyaga qarshi kurash olib borish uchun akkreditatsiya olish istagini bildirgan yuridik va jismoniy shaxslarni akkreditatsiyadan o'tkazish davlat

⁵ "Об антикоррупционной экспертизе нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов". Постановление Правительства РФ. 26.02.2010. №96.

⁶ "Об антикоррупционной экспертизе нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов". Постановление Правительства РФ. 26.02.2010. №96.

xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha ma'muriy reglamenti bilan belgilanadi.

Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligining 2012-yil 27-iyuldagi 146-son buyrug'i bilan tasdiqlangan Rossiya Federatsiyasi qonunchiligida nazarda tutilgan hollarda normativ-huquqiy hujjatlar va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini mustaqil ekspert sifatida ekspertizadan o'tkazish mumkin. Mustaqil ekspertlarni akkreditatsiya qilish to'g'risidagi nizom Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanadi. Korrupsiya bo'yicha mustaqil ekspertiza o'z tashabbusi bilan Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan akkreditatsiya qilingan yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan o'z mablag'lari hisobidan o'tkaziladi. Davlat sirini tashkil etuvchi ma'lumotlarni yoki maxfiy ma'lumotlarni o'z ichiga olgan hujjatlar loyihalari bo'yicha mustaqil ekspertiza o'tkazilmaydi. Mustaqil ekspertlar hujjat loyihagini tayyorlashda ishtirok etgan yuridik va jismoniy shaxslar, shuningdek federal ijro etuvchi organning yurisdiksiyasi ostidagi tashkilotlar va muassasalar bo'lishi mumkin emas.⁷

Korrupsiyaga qarshi ekspert maqomini oliy kasbiy ma'lumotga ega va mutaxassisligi bo'yicha kamida 5 yillik ish tajribasiga ega bo'lgan Rossiya Federatsiyasi fuqarosi yoki o'z tarkibida kamida 3 nafar xodimga ega bo'lgan yuridik shaxs olishi mumkin. Akkreditatsiya Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan quyidagi hollarda bekor qilinadi:

- mustaqil ekspertning akkreditatsiyadan ixtiyoriy ravishda voz kechishi;
- 2 yildan ortiq vaqt davomida korrupsiya bo'yicha mustaqil ekspertiza o'tkazmaslik

Korrupsiyaga qarshi mustaqil ekspertiza natijalari bo'yicha xulosada normativ-huquqiy hujjatda yoki normativ-huquqiy hujjat loyihada aniqlangan korrupsiya omillari ko'rsatilishi va ularni bartaraf etish yo'llari taklif etilishi kerak.

Korrupsiyaga qarshi mustaqil ekspertiza natijalari bo'yicha xulosa maslahat xarakteriga ega bo'lib, u yuborilgan organ, tashkilot yoki mansabdor shaxs tomonidan olingan kundan e'tiboran o'ttiz kun ichida majburiy ko'rib chiqilishi kerak. Ko'rib chiqish natijalari bo'yicha mustaqil ekspertiza o'tkazgan fuqaro yoki tashkilotga asoslantirilgan javob yuboriladi, xulosada aniqlangan korrupsiya omillarini bartaraf etish to'g'risidagi taklif mavjud bo'lmagan hollar bundan mustasno. Korrupsiyaga qarshi ekspertiza "Normativ-huquqiy hujjatlar va ular loyihalarining korrupsiyaga qarshi ekspertizasi to'g'risida" 172-FZ-sonli Federal qonuni asosida amalga oshiriladi.

Normativ-huquqiy hujjatlarning korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'tkazishning asosiy tamoyillari quyidagilar:

- normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini korrupsiyaga qarshi ekspertizadan o'tkazish majburiyiligi;
- normativ-huquqiy hujjatni (normativ-huquqiy hujjat loyihagini) boshqa normativ-huquqiy hujjatlar bilan birgalikda baholash – qonunning avvalgi tahririda

⁷ КОЗЛОВА, Э.Б. Мерй по популяризатсии антикорруптсионного поведения в рамках образовательного протсесса [Measures to popularize anti-corruption behavior in the educational process]. Юститсия, 2016.

bunday baholash faqat normativ-huquqiy hujjatning o'ziga berilgan, lekin uning loyihasi uchun emas;

➤ normativ-huquqiy hujjatlarning (normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari) korrupsiyaga qarshi ekspertiza natijalarining asosliliigi, xolisligi va tekshirilishi;

➤ normativ-huquqiy hujjatlarning (normativ-huquqiy hujjatlar loyihalari) korrupsiyaga qarshi ekspertizasini o'tkazuvchi shaxslarning vakolatlari;

➤ federal ijroiya organlari, boshqa davlat organlari va tashkilotlari, Rossiya Federatsiyasining ta'sis sub'ektlarining davlat hokimiyati organlari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari, shuningdek ularning mansabdor shaxslari o'rtasidagi hamkorlik.

Xorijiy mamlakatlarda korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'tkazish tajribasiga e'tibor qaratsak, bugungi kunda dunyoning barcha davlatlari tomonidan olib borilayotgan korrupsiyaga qarshi kurash siyosatining samaradorligini ularning yillik Korrupsiyani qabul qilish indeksidagi o'rnidan kelib chiqib baholash mumkinligi barchaga ma'lum.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki zamonaviy Rossiya qonunchiligi, huquqiy ta'limotdan farqli o'laroq, normativ-huquqiy hujjatlar va hujjatlar loyihalari korrupsiyaga qarshi ekspertiza turlarini belgilamaydi. Normativ-huquqiy hujjatlarning korrupsiyaga qarshi ekspertizasi turlarini va ularning loyihalarini 2009-yil 17-iyuldagi 172-FZ-sonli "Normativ-huquqiy hujjatlar va loyihalarning korrupsiyaga qarshi ekspertizasi to'g'risida" Federal qonunida belgilash orqali ushbu bo'shliqni bartaraf etish zarur. Bu esa huquqni muhofaza qiluvchi organ xodimiga bunday ekspertiza mazmuni va mexanizmini yaxshiroq tushunish imkonini beradi. Normativ-huquqiy hujjatlarning korrupsiyaga qarshi tahlili samaradorligini oshirish uchun ularning sub'ektlari va vazifalarini ajratib ko'rsatish orqali huquqiy va korrupsiyaga qarshi ekspertiza o'rtasidagi aniq farqni aniqlash ham zarur. Huquqiy va korrupsiyaga qarshi ekspertiza bir-birini almashtirmasligi yoki qisman o'zlashtirmasligi kerakligi, shu jumladan Rossiya Federatsiyasi Adliya vazirligi tomonidan o'tkaziladigan xulosalarga qo'yiladigan talablar. Mustaqil ekspertlar va normativ-huquqiy hujjatlarni (loyihalarni) ekspertizadan o'tkazuvchi organlar, tashkilotlar (ularning mansabdor shaxslari) tomonidan tayyorlangan xulosalar sifati masalasi amaliyotda asosiy poydevor hisoblanadi. Shu munosabat bilan yuqorida qayd etilgan subyektlarning huquqiy va moliyaviy savodxonligini oshirish ustuvor vazifa bo'lib, uning amalga oshirilishi korrupsiyaga qarshi ekspertiza tizimini yangi sifat bosqichiga ko'taradi.

REFERENCES:

1. "Об антикоррупционной экспертизе нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов". Постановление Правительства РФ. 26.02.2010. №96.

2. ФОМЕНКО, Э.В. Соотношение понятия "коррупция и подкуп": уголовно-правовой анализ [Соррелатион оф тхе сонсептс оф "сорруптион анд бриберй": сриминал лав анальсис]. Законй России: опйт, анализ, практика, 2020, 8, п.

3. ИВАНОВА, Н.Г.; ИЛЮШИНА, М.Н. (Эдс.). Коррупсионне риски современного законодательства и правоприменения и правове мекханизмй их преодоления: монография [Сорруптион рискс оф модерн легислатион анд лав энфорсемент анд легал мечанисмс фор оверсоминг тхем: монографх]. Москва: Юститсия, 2016.

4. КОЗЛОВА, Э.Б. Мерй по популяризатсии антикорруптсионного поведения в рамкакх образователного протсесса [Меасурес то популяризе анти-сорруптион бехавиор ин тхе эдусатионал протсесс]. Юститсия, 2016.